

UUSI ALKU

Marraskuun 11. päivänä käynnistyi laivueessa uusi vaihe, kun Saksan valtakunnanmarsalkka Hermann Göring lahjoitti Suomen ilmavoimille 15 Dornier Do 17 Z -pommittajaa ja 300 000 kg pommeja. Uudet koneet sijoitettaisiin Lentolaivue 46:een. Jo 15. ja 16. marraskuuta laivueesta lähti 12 upseeria ja 13 aliupseeria tyyppikoulutukseen Varsovaan laivueen komentajan majuri Reino Artolan toimessa ryhmän johtajana.

Artolan osaston lähtiessä Puolaan Dornier-koulutukseen, Ilmavoimien esikunta antoi 16. marraskuuta käskyn, jolla Luonetjärvelle perustettiin Lentolaivue 48, aluksi jatkamaan Lentolaivue 46:n koulutustoimintaa. Sen henkilöstö muodostettiin Lentolaivue 46:n kouluttavasta osasta ja samoin Lentolaivue 46 luovutti sille kaikki koulukoneensa, paitsi Pyryt, jotka menivät Täydennyslentolaivue 35:lle. Siirrot toteutettiin joulukuun 1. päivään mennessä.

Puolassa koulutuksessa olleet miehistöt lensivät koneet Suomeen. Ensimmäiset kolme Dornieria saapuivat 5. tammikuuta 1942 ja kuukauden aikana tulleita oli 14 kappaletta. Viimeinen saapui 11. helmikuuta. Lentovarikolla koneisiin maalattiin Suomen tunnuksot ja tehtiin talvimaalaus.

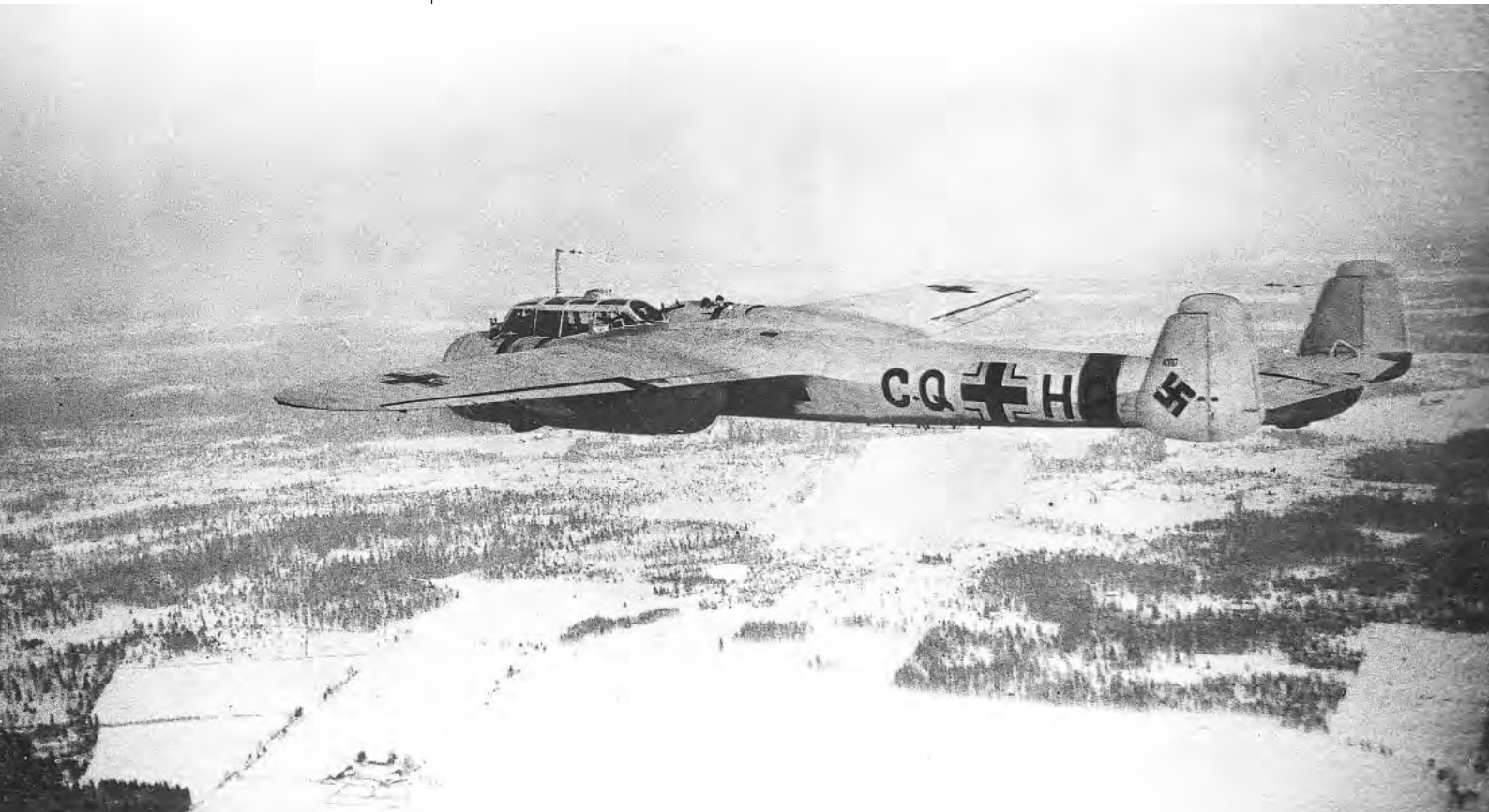
Laivueen uusi tukikohta perustettiin 13. tammikuuta Joensuun Linnunniemeen. Ensimmäinen Dornier, DN-53, laskeutui sinne 5. helmikuuta kapteeni Jouko Pirhosen tuomana. Kahden viikon päästä tukikohdassa oli jo viisi Dornieria ja tyyppikoulutus täydessä vauhdissa.

Laivue sai uusille koneille ensimmäisen lentotehtävän 12. maaliskuuta, kun yhdellä koneella määrättiin valokuvaamaan sään salliessa alueet Porajärveltä länteen välillä Lintuvaara–Kuolismaa. Kolmoslentueen luutnantti Lassi Rätty suoritti tehtävän jo seuraavana päivänä DN-54:n ohjaimissa.

Laivueen kuulussa Lentorykmentti 4:ään se sai tehtäväksi päämajan rykmentille määräämien pommitusten suorittamisen, joko osana rykmenttiä tai itsenäisesti eri suuruisina osastoina. Tehräviin kuuluivat myös tiedustelu- ja valokuvauslennot sekä sissien huoltolennot, yleensä yksittäisin konein tai joskus parein.

Lentolaivue 46:n kokoonpano 1.4.42 oli:

Dornier Do 17 Z tunnuksella CQ+HG matkalla Puolasta Suomeen. Kapteeni Jussi Rätty saapui koneella Helsinkiin 29.1.42. Se sai ilmavoimien tunnuksen DN-61.

Ensimmäinen Dornier, DN-53, on saapunut Pyhäselän Linnunlahteen 5.2.42. Kuvassa oikealta LLv 46:n tiedustelu-upseeri kapteeni Onni Pesola, 2. lentueen päällikkö kapteeni Jouko Pirhonen ja 3. lentueen päällikkö kapteeni Tauno Meller.

DN-53:n miehistö 5.2.42 oli vasemmalta mekaanikko E. Kaitainen, sähköttäjä vääpeli P. Lumiala, ohjaaja kapteeni J. Pirhonen ja tähystäjä luutnantti K. Kallio-Koski.

Komentaja majuri Reino Artola

1. lentue	päällikkö kapteeni Jussi Rätö, koneet DN-52, 57, 60 ja 63			
Ohjaajat:	Tähystäjät:	Sähköttäjät:	Kk-ampujat:	Mekaanikot:
Kapt J. Rätö	Vänr P. Ahola	Väap V. Mörsky	Alik V. Lemmetty	O. Eskola
Kapt O. Pesola	Vänr U. Grönroos	Kers T. Laine	Alik V. Nousiainen	V. Mäkinen
Luutn K. Kuula	Vänr U. Houni	Alik E. Hiltunen	Alik P. Santavuori	E. Penttilä
Väap M. Turkka	Vänr K. Rundqvist	Alik A. Valtonen	Korpr L. Immonen	J. Ruutuvoori

2. lentue	päällikkö kapteeni Jouko Pirhonen, koneet DN-51, 55, 58 ja 65			
Ohjaajat:	Tähystäjät:	Sähköttäjät:	Kk-ampujat:	Mekaanikot:
Kapt J. Pirhonen	Luutn K. Kallio-Koski	Väap P. Lumiala	Alik A. Salo	E. Jussila
Luutn A. Helminen	Vänr P. Ahonen	Väap E. Turkki	Korpr M. Jyrkinen	R. Lehti
Luutn E. Pohjanheimo	Vänr L. Hautamäki	Alik Pohjanheimo	Korpr A. Mehto	E. Niinivaara
Ltm V. Salminen	Vänr E. Ritala	Alik O. Rautavaara	Korpr Laiti	K. Siren
Ylik E. Holmgren	Vänr L. Ström	Alik Virolainen		E. Turunen
Ylik O. Eerola				

3. lentue	päällikkö kapteeni Tauno Meller, koneet DN-52, 53, 59 ja 62			
Ohjaajat:	Tähystäjät:	Sähköttäjät:	Kk-ampujat:	Mekaanikot:
Kapt T. Meller	Vänr M. Autio	Väap A. Salminen	Alik T. Liukko	T. Nevantaus
Luutn L. Rätö	Vänr O. Pietarinen	Kers A. Valkeenniemi	Alik E. Teräväinen	A. Paronen
Luutn Y. Lemminki	Vänr O. Rantala	Korpr P. Anttila	Korpr J. Yli-Pelkonen	V. Pennanen

Lentolaivue 46:n komentajana toimi talvisodassa majuri Olavi Sarko. Tässä hän on työhuoneessaan everstiluutnanttina ja Ilmavoimien esikuntapäällikkönä jatkosodan alussa. (SA-kuva)

2. huhtikuuta Lentorykmentti 4:n uudeksi komentajaksi määrättiin everstiluutnantti Olavi Sarko. Lentolaivue 46 oli saanut koulutuksensa valmiiksi ja laivue saattoi aloittaa rintamalennot. Venäläisten voimakkaan ilmatorjunnan ja hävittäjävaaran vuoksi siirryttiin toimimaan pimeään aikaan: startti ja lento kohteelle pimeässä, pommitus päivän valjetessa ja paluu valoisassa. Samalla siirryttiin myös käyttämään koko rykmentin voimaa keskitettyinä iskuina.

Viollisen tärkein lentotukikohta Itä-Karjalassa oli Sekehe, jota talvisin oli laajennettu viereisen Akanjärven jälle. Valokuvaustiedustelulla oli havaittu tukikohdassa runsaasti erilaista lentokalustoa. Lisäksi siellä oli vahva it. Sekeheen päätettiin iskeä koko rykmentin voimin 5. huhtikuuta, jolloin tehtiin ensimmäisen kaikkien kolmen

SA-Kuva

Kolmoslentueen DB-16 sai 40 mm it-osuman pyrstöönä 13.7.44 ja teki pakkolaskun Lappeenrantaan suistuen oikealle siivelleen.

Kuvassa miehistö vasemmalta tähyistäjä vänrikki Aarne Viiriö, ohjaaja kersantti Olof Westerholm ja kk-ampuja alikersantti Lauri Onnela. (SA-kuva)

PLeLv 46 pommitti 28. kesäkuuta aamupäivällä kapteeni Erkki Jaakkolan johdolla viidellä koneella (DN-63, 57, 57, DB-17 ja DF-23) Talin siltoja ja Mannikkalaan johtavaa tietä HLeLv 34:n Mersu-lentueen suojaamina.

Kesäkuun viimeisenä päivänä LeR 4:n 40 koneella pommitettiin ryhmityksiä, ajoneuvoja ja hyökkäysvaunuja Portinhoikan maastossa Ihantalassa. Suojaamassa oli 19 MT-konetta, mikä teki tästä 59 koneen muodostelmasta suurimman koko sodan aikana. PLeLv 46 hyökkäsi kärjessä kapteeni Alpo Lehdon kuudella koneella:

”Koneet ja miehistöt: DF-23 (kapt Lehto, luutn Hellevaara ja kers Pekkarinen), DB-17 (kers Karpiola, vänr Hyvärinen ja alik Onnela), DB-19 (luutn Kuivamäki, luutn Brännfors ja alik Elo), DN-59 (kers Pietilä, vänr Salmi alik Paakkinen ja alik Kuronen), DN-63 (ltm Kleemola, vänr Härddh, kers Palta ja kers Hiltunen) ja DN-57 (vänr Kaukoranta, vänr Viiriö, kers Laukkanen ja korpr Spoof). Lähtö klo 20.00 ja paluu klo 21.15. Tehtävä: Portinhoikan tienristeyksessä olevien vihollispanssarien ja ajoneuvojen pommitus. Varustus: DN-koneet 10 x SC 50 + 10 x SD 50, DB- ja DF-koneet 10 x 100 kg miinapommeja herkkinä.

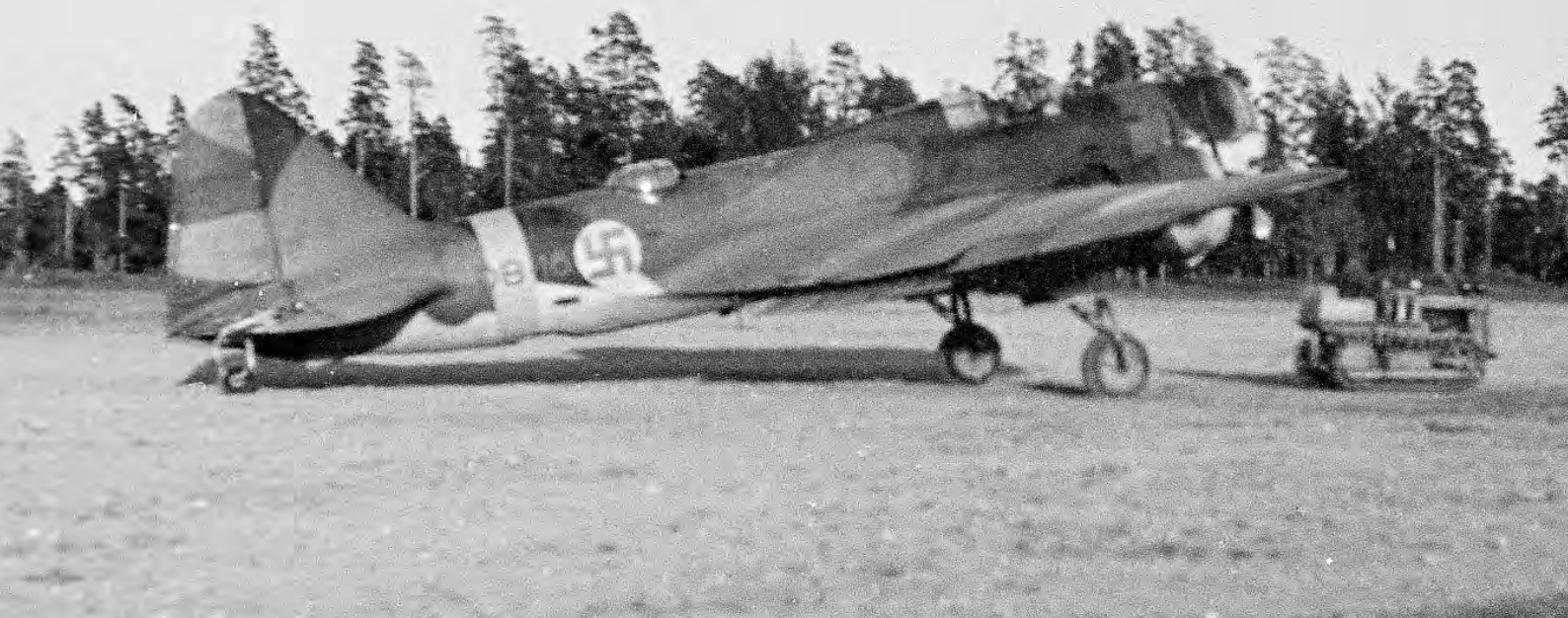
Klo 20.32 pommitettiin 2700 m:stä suunnassa 270 astetta Portinhoikan tienristeystä, pommiväli 30 m. Osumat tiellä ja tienristeyksessä sekä 50–100 m molemmin puolin pohjois-eteläsuunnassa kulkevaa tietä.

Raskasta it.tulta Säiniöltä ja Viipurista, 40 mm Talin ja Kärstilänjärven väliltä. DN-63 sai todennäköisesti osuman, oikea moottori syttyi tuleen ja kone syöksyi palavana Suomenveden pohjukkaan. Kolme miehistöön kuuluvaa jäsentä hyppäsi varjolla.

Sää pilvinen, pilvisuus 4/10, pilvikorkeus 2500 m. Näkyväisyys 30 km. Omat MT-koneet suojasivat.”

Talin–Ihantalalan taisteluiden saavuttaessa huippukohtansa kesä–heinäkuun vaihteessa neuvostojoukkojen eteneminen pysähtyi IV armeijakunnan kaistalla Viipurinlahti–Ihantalanjärvi–Vuoksi-linjalle. Venäläiset jatkoivat vielä runsaan viikon ajan hyökkäyksiä suomalaisten puolustusasemaa vastaan saamatta sitä kuitenkaan murtumaan.

1. heinäkuuta LeR 4 uusi aikaisin aamulla hyökkäyksen Portinhoikkaan, jonne

**DB-16 nostettiin ilmatyynyllä teli-
neilleen ja hinattiin telatraktorilla
kentän reunaan, Lappeenranta
13.7.44. (SA-kuva)**

pääsi 37 pommittajaa, näistä kuusi tuli PLeLv 46:sta. Maalissa havaittiin voimakas räjähdys. Tusina MT-koneita saattoi.

3.7. LeR 4 hyökkäsi aamuyöstä 38 koneella Vakkilan–Ihantalan maastossa venäläisten ryhmitäksiä, panssareita ja tykistöä vastaan. PLeLv 46 osallistui pommitukseen viidellä koneella. Kohteessa havaittiin voimakas räjähdys. HLeLv 34:n kaksitoista MT-konetta suojasi.

4.7. LeR 4 pommitti aamuyöstä 37 koneella laivasaattuetta, joka liikkui keinosumun turvin Tuppuransaaren edustalla. Kahteen alukseen saatiin täysosumat ja lisäksi PLeLv 46 tuki hyökkäystä kolmella koneella, jolloin sumun keskeltä havaittiin voimakas räjähdys, josta nousi korkea savupatsas.

III armeijakunnan vetäytyttyä 20.6. Vuoksi–Taipale-linjalle neuvostojoukot ryhtyivät eri tahoilla tämän vesistölinjan ylimenoyrityksiin. Neljäntenä heinäkuuta venäläisten onnistui tunkeutua Vuosalmen lounaisrannalle sen kapeassa kohdassa Äyräpäässä ja viisi päivää myöhemmin he saattoivat aloittaa leveällä rintamalla Vuosalmen ylimenon.

5.7. venäläisten hyökkäys Talin ja Ihantalan maastoissa oli kilpistynyt sitkeään puolustukseen. Vuorossa oli viimeistä edellinen koko rykmentin voimin tehty hyökkäys Taliin. Koneita starttasi 36 kappaletta tykistöryhmitäksien pommitukseen. Toisena vuorossa oli PLeLv 46 luutnantti Jorma Ottosen viisi konetta:

”Koneet ja miehistöt: DN-57 (vänr Kaukoranta, luutn Ottonen, kers Vainikka ja alik Lemmetty), DN-51 (kapt Pesola, vänr Hannula, alik Tervo ja alik Kuronen), DN-59 (kers Kuuluvainen, luutn Vohlonen, kers Valtonen ja alik Paakkinen), DF-23 (kapt Leh-to, luutn Hellevaara ja korpr Penttilä) ja DB-17 (kers Westerholm, vänr Nikama ja korpr Virtasalo). Lähtö klo 00.28 ja paluu klo 01.50. Tehtävä: Vihollisen tykistöryhmien pommitus Talin–Nurmilammen välillä. Varustus: DN-koneet 1 x 250 kg + 10 x SD 50, DB-kone 2 x 250 kg + 4 x 100 kg + 2 x 50 kg + 8 x 12,5 kg ja DF-kone 2 x 250 kg + 4 x 100 kg + 6 x 12,5 kg.

Klo 01.14 pommitettiin maalialuetta 2600 m:n korkeudesta suunnassa 140 astetta, pommiväli 30 m. Osumat maalialueella, paitsi DN-59, joka pommitti sähköverkoston häiriön takia mekaanisella laukaisimella, tienristeystä Marjamäestä 500 m itään. Nurmilammessa syttyi tulipalo.

Kohdealueella todettu ainakin yksi toimiva patteri.

Runsasti kaikenkaliberista it-tulta Talin suunnasta.”

Iltapäivällä LeR 4:n 21 vaakapommittajaa hyökkäsi Teikarsaaren itäpuolella sumuverhossa purjehtivaa laivastoa vastaan. Laivoihin saatiin kaksi täysosumaa, joista toi-

Kun PLeLv 46 siirtyi 6.7.44 Rissalaan, Dorniereita oli kunnossa enää kolme. Tässä DN-51 Rissalassa. Kaksi muuta olivat DN-57 ja DN-59. Kolmoslentueella oli kunnossa DB-16, DB-17 ja DF-23.

nen tuli PLeLv 46:n Dornierin pudottamasta 250 kg pommista. Muutama tulipalo syttyi.

5. heinäkuuta LeR 4 aloitti keskitetyt hyökkäykset Vuosalmen ylimenopaikkaan etupäässä koko rykmentin voimin. Suojana oli normaalisti kaksi Mersu-lentuetta. Iltakahdeksalta hyökättiin 34 koneella panssareita ja tykistöä vastaan Äyräpäässä. PLeLv 46 lähetti matkaan kolme Dornieria ja yhden DF-koneen. Pommit osuivat pienelle alalle sulloutuneisiin neuvostojoukkoihin. Kohteessa tapahtui voimakas räjähdys ja useita tulipaloja syttyi.

6.7. LeR 4 pommitti aamuyöstä 17 koneella joukkoja, panssareita ja kalustoa Ihantalanjärven maastossa. PLeLv 46 osallistui hyökkäykseen kolmella Dornierilla. HLeLv 24 suojasi kahdeksalla MT-koneella. PLeLv 46 siirtyi keskipäivällä uuteen tukikohtaan Rissalaan.

Äyräpään ja Vuosalmen pommitukset muodostivat huippukohtaan Lentorykmentti 4:n toiminnalle vuoden 1944 kesällä, jolloin venäläisten toiminta pyrittiin lamauttamaan keskitetyillä pommihyökkäyksillä. Rykmentti lensi Äyräpään ja Vuosalmen kohteisiin kaikkiaan 12 keskimäärin 30 koneen hyökkäystä selviten venäläisten voimakkaasta ilmatorjunnasta ja hävittäjätoiminnasta huolimatta ilman tappioita.

8.7. aamulla kohteena olivat panssarit, ryhmitykset ja tykistö Äyräpäässä. 31 pommittajan muodostelmaa suojasi yksitoista Mersua. Taistelujen kuluttama PLeLv 46 oli toisena pommitusvuorossa, tällä kertaa vain kahdella koneella:

”Koneet ja miehistöt: DN-57 (kers Kuuluvainen, vänr Puustinen, alik Kuronen ja alik Paakkinen) ja DN-51 (kapt Pesola, luutn Voblolen, alik Kuittinen ja alik Lemmetty). Lähtö klo 05.00 ja paluu klo 07.00. Tehtävä: Äyräpään aseman maastossa olevien vihollisjoukkojen pommitus. Varustus: 10 x SC 50 + 10 x SD 50.

Klo 06.00 pommitettiin annettua maalia korkeudesta 2900 m, suunta 160 astetta, pommiväli 30 m. Osumat:

DN-51 sarja Kaukisenlampi–Mattila väliin leikaten maantien ja radan.

DN-57 sarjan keskikohta Alatalon kohdalla, leikaten vinosti maantien leikkasivat maantien ja radan.

Maalialueella n. 10 panssaria tiellä ja rautatiellä. Tulipaloja kohteessa. Pommituksen jälkeen maalialueella suuria savu- ja pölypilviä, jotka näkyivät paluulennolla yli 80 km päähän.

Kohteella raskasta ja 40 mm it.tulta.

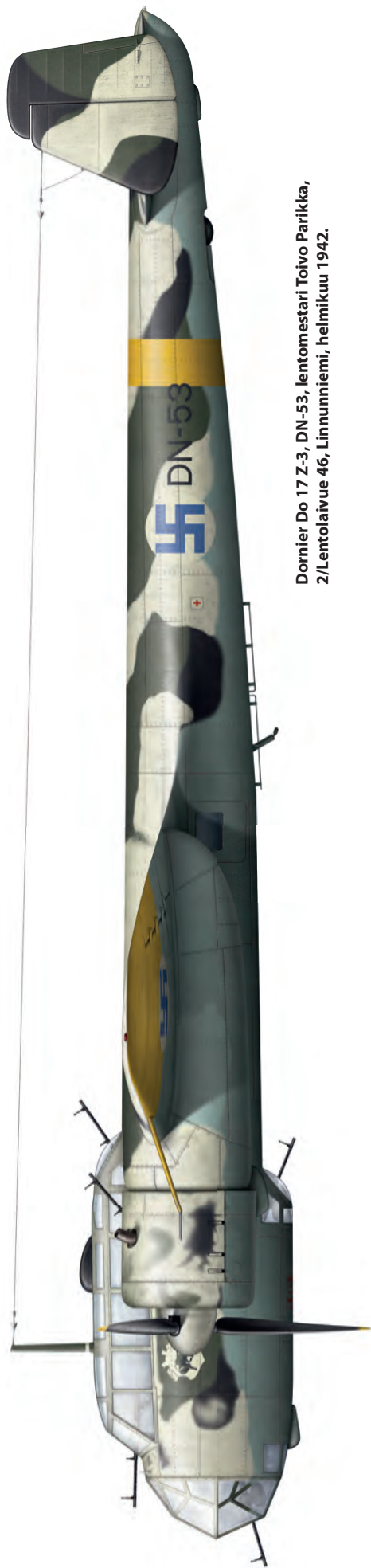
Sää pilvetön, näkyväisyys yli 50 km. Omat MT-koneet suojasivat hyvin.”

1/PLeLv 46:n kone DN-51 Rissalassa heinäkuussa 1944. Tämän koneen ampuivat alas hävittäjät 1.8.44.

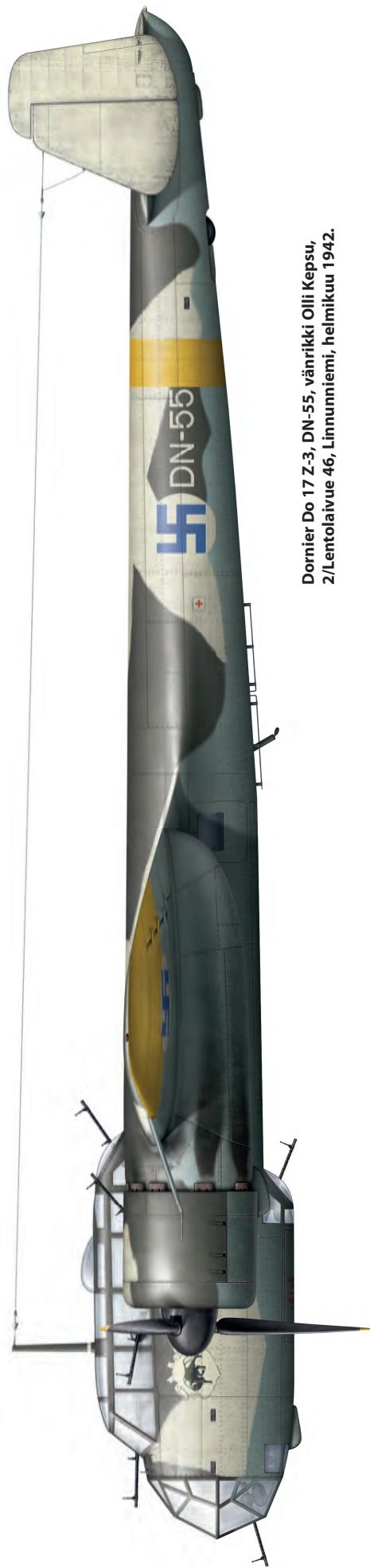
Vetäytyttyään Vuoksi–Taipale-vesistölinjan taakse III armeijakunta sai olla heinäkuun alkupuolelle saakka melko rauhassa. Heinäkuun 9. päivänä venäläiset aloittivat raskaista menetyksistään huolimatta Paakkolan eteläpuolella Vuosalmen ylimenon. Taistelut kestivät yhdeksän päivää hyökkääjien saamatta aikaan läpimurtoa.

9.7. LeR 4 hyökkäsi keskellä päivää 33 koneella yhden Mersu-lentueen suojatessa. Koneiden pudottamat pommit osuivat hyvin Äyräpään ylimenopaikkaan, sillä kohteessa tapahtui useita valtavia räjähdyksiä. PLeLv 46 osallistui hyökkäykseen kolmella koneella.

VI armeijakunta vetäytyi Laatokan tuntumassa ja saavutti Pitkäranta–Loimola-linjan (U-linja) 10. heinäkuuta, missä ryhmittyi puolustukseen. U-linja kesti kaikki neuvostoarmeijan hyökkäykset ja taistelut vaimenivat 17. heinäkuuta.

Dornier Do 17 Z-3, DN-53, lentomestari Toivo Parikka,
2/Lentolaivue 46, Linnunniemi, helmikuu 1942.

Dornier Do 17 Z-3, DN-55, vänrikki Olli Kepsu,
2/Lentolaivue 46, Linnunniemi, helmikuu 1942.